POLITIET
KRIPOS

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Deres referanse:	Vår referanse:	Sted, dato:
26/236306 - 6	26/236218 - 5	Oslo, 16.09.2026

Høringssvar - forslag til forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika

Det vises til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 26. juni 2026 om høring av forslag til forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk, samt til brev fra Politidirektoratet 8. juli 2026 hvor direktoratet ber om innspill til høringen innen 16. september 2026.

Kripos er den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet, og er tillagt særlig ansvar og oppgaver innenfor bekjempelse av kriminelle nettverk og annen alvorlig organisert kriminalitet. Vi er videre tillagt oppgaven som politiets nasjonale narkotikalaboratorium og mottar alt som beslaglegges av narkotika, doping- og legemidler fra politi og tollvesen i hele Norge. Kripos er også behandlingsansvarlig for 18 av politiets sentrale registre, herunder reaksjonsregisteret.

Våre merknader til forslaget tar utgangspunkt i vårt ansvar og våre oppgaver på disse områdene.

Innledende merknader

Hovedinntrykket fra høringsnotatet er at det følger opp den vedtatte lovendring som åpner for å avgjøre aktuelle forhold med forenklede forelegg og Stortingsflertallets uttalte og klare forventing om at straffenivået for befatning med mindre mengder narkotika til eget bruk skal reduseres. Høringsnotatet er også tilpasset innspill fra Riksadvokaten.

På denne bakgrunn vil vår høringsuttalelse primært omtale forhold vedrørende hvorledes den vedtatte endring i strafferettslig forfølging av narkotikabruk kan gjennomføres.

KRIPOS
Post: Postboks 2094 Vika, 0125 Oslo / Besøk: Nils Hansens vei 25, 0667 Oslo / (+47) 23 20 80 00
kripos@politiet.no / www.politiet.no / Organisasjonsnummer: 974760827

Kripos vil likevel påpeke at vi mener konsekvensene av et senket straffenivå og bruk av forenklede forelegg ikke er tilstrekkelig utredet, og vi er bekymret for at dette kan medføre en signifikant økning i bruk av narkotika. Økt bruk av narkotika vil i seg selv være samfunnsskadelig, og vil gjennom økt omsetning også styrke tunge kriminelle miljø.

Narkotika er den primære virksomheten for mange av de mest sentrale kriminelle nettverkene i Norge. Alvorlig narkotikakriminalitet gir høy profitt. Vold i det offentlige rom er også svært ofte knyttet til narkotikakriminalitet. Det kan vises til at det de siste år har det vært flere narkotikarelaterte voldshendelser i Norge hvor internasjonale kriminelle nettverk står bak.[1]

Etterspørselen etter narkotika i Norge er allerede høy og synes økende. Av Kripos' narkotikastatistikk fra 2025 fremgår det blant annet at det ikke siden 1995 er beslaglagt større mengder med hasj og marihuana i løpet av et kalenderår. Statistikken viser også at kokainbeslagene fortsetter å øke og at det i 2025 var 10% flere beslag enn i 2024.[2] Vi mener det nå er god grunn til å frykte ytterlige økt bruk og derigjennom økt profitt til de kriminelle miljø som leverer narkotika, med de samfunnsskadelige følger dette vil ha.

Stortinget har forutsatt at bruk av narkotika ikke skal avkriminaliseres men fortsatt være straffbart. Vårt inntrykk er imidlertid at det foreliggende forslag innebærer at dette fremstår mer som et teoretisk standpunkt. Det foreslås et - i forhold til andre mer bagatellmessige overtredelser - svært lavt bøtenivå. Unnlatt registering og anmerking på politiattester innebærer at reaksjonen gir få eller ingen etterfølgende konsekvenser samtidig som oppdagelsesrisikoen er lav. Slik vi ser det innebærer dette en reaksjonsform som vil oppfattes som, og langt på vei være en, de facto avkriminalisering.

Er forenklede forelegg en egnet prosedyre for å avgjøre mindre narkotikaforhold?

Forenklede forelegg er en sterkt forenklet avgjørelsesprosedyre som inntil nå har vært forbeholdt de objektiv sett lett konstaterbare forhold. Ordningen er vel etablert og fungerende på andre områder, men etter vårt syn vil utstedelse av forenklede forelegg i narkotikasaker innebære utfordringer som ikke aktualiseres på de områder hvor det gis forenklede forelegg i dag.

Høringsforslaget innebærer at polititjenestepersoner i førstelinjen tillegges krevende oppgaver og subjektive vurderinger som skal løses på stedet. Herunder skal polititjenestepersoner ta stilling til om "…*siktede har et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk*." Disse "på stedet vurderingene" samsvarer ikke med de undersøkelsene Høyesterett i HR-2022-733-A har uttalt bør foretas for å vurdere om en person er rusavhengig.

Det å vurdere om en person er rusavhengig vil markant skille seg fra å vurdere om noen har kjørt for fort, og/eller har smuglet alkohol inn til landet. Det er krevende vurderinger hvor særlig erfaring og utdanning kan spille inn. Til sammenligning har man i forbindelse med saker som gjelder kjøring i påvirket tilstand erfart at politiets undersøkelser av tegn og symptom på narkotikapåvirkning kan divergere fra legens etterfølgende legeundersøkelse. Dette viser at slike vurderinger i seg selv kan være vanskelige. Forslaget innebærer også at polititjenestepersoner skal kunne avgjøre på stedet hva slags type narkotisk stoff det er tale om. Dette kan være vanskelig å avgjøre, særlig hva gjelder pulverstoffer og tabletter.

---

[1] Politiets trusselvurdering fra 2026, side 29

[2] Kripos narkotikastatistikk 2025

Vi antar at også spørsmålet om gyldig vedtagelse vil kunne være mer komplisert i narkotikasaker enn ved bruk av forenklede forelegg etter vegtrafikkloven, vareførselsloven og småbåtloven. Spørsmålet om betydningen av ruspåvirkning er behørig omtalt i høringsnotatet. Mindre vekt er det lagt på at det kan være et betydelig opplevd vedtagelsespress. Dette kan oppstå som følge av selve situasjonen. Å være i synlig kontakt med politiet i det offentlige rom, for eksempel i tilknytning til utesteder med tilskuere, kan oppleves som så stigmatiserende og ubehagelig at man ønsker å komme ut av situasjonen raskest mulig. Den store forskjell i de etterfølgende konsekvensene av et vedtatt forenklet forelegg, i forhold til ordinære forelegg, kan i seg selv innebære et incitament til å vedta, selv om man mener man er uskyldig.
Vi er noe bekymret for at dette kan invitere til etterfølgende prosess om opphevelse av vedtatte forelegg basert på avtalerettslige prinsipper hvor innvendinger til prosessen ender med opphevelse, samtidig som det foreligger for svak bevissikring til å gå videre med et ordinært forelegg eller rettslig behandling.

Praktisk håndtering av mengdegrenser

Mengdegrensene er diskutert og framstår i forslaget som absolutte, ikke veiledende. Det legges til grunn at de foreslåtte mengdegrensene gjelder netto vekt av stoff uten emballasje. Med vektgrenser på 0,4 – 1 g for pulverstoffene vil emballasjen utgjøre en stor del av brutto vekt. Man kan ikke se om et beslag veier 0,5 g, 1 g eller 2 g. For å fastslå om et beslag ligger innenfor eller utenfor vektgrensene må derfor materialet tas ut av emballasjen og veies netto. En slik praksis må nøye vurderes, både ut fra et HMS-perspektiv og et måleteknisk perspektiv

HMS – sikkerhet for tjenestepersonell

Man kan aldri sikkert vite hva innholdet i beslaget er før det er kjemisk analysert. Særlig gjelder det beslag av pulver. De siste årene har det vært flere beslag av særlig potente stoffer som fentanyler, nitazener og orfiner. For de mest potente stoffene kan knapt synlige mengder gi dødelig forgiftning. Kripos' laboratorium håndterer derfor all narkotika i avtrekkskap. Av samme grunn frarådes politiet å ta materialet ut av emballasje uten at det skjer i avtrekkskap. Det har man ikke i en patruljebil. Selv om det her er snakk om små beslag, vil det å ta materialet ut av emballasje for å veie innebære en reell HMS-risiko for tjenestepersonell. En slik praksis vil bryte med gjeldende anbefalinger for håndtering av narkotikabeslag.

Vekter – nøyaktighet og kontroll

For å fastslå om et beslag ligger innenfor eller utenfor vektgrensene er veiing nødvendig. Nøyaktig veiing krever at vekten står på et vatret, vibrasjonsfritt underlag. Vekter som skal brukes for nøyaktig veiing må være egnet til formålet og underlegges jevnlig kontroll og kalibrering av godkjent instans på samme måte som blant annet lasermålere. Kostnader til egnet utstyr og kalibreringer vil bli en betydelig sum.

De fleste foreslåtte vektgrensene er i området 0,4 g – 10 g. Det krever vekter beregnet for dette lave veieområdet med en oppløsning på 0,01 g i de laveste områdene. For khat er vektgrensen foreslått til 500 g. Dette er et helt annet veieområde som krever en annen vekt. Om en vekt skal dekke hele veieområdet fra ca. 0,2 g til ca. 600 g vil nøyaktigheten i det lave området bli alt for dårlig, og det er i det veieområdet de fleste veiingene vil skje og der det er viktigst med god nøyaktighet. To ulike vekter som dekker ulike veieområder vil derfor være nødvendig om man også skal veie khat.

Hvis man skal operere med to ulike mengdegrenser pr. stofftype, er man helt avhengig av å veie nøyaktig, så en slik løsning vurderes som det aller minst hensiktsmessige.

Vurdering av stofftype, rusdoser tabletter mv.

Det er foreslått 1 g som grenseverdi for kokain, amfetamin og metamfetamin og 0,4 g for MDMA. Som tidligere nevnt kan man ikke vite hva et stoff inneholder uten at det er foretatt kjemisk analyse. For krystallinsk metamfetamin (ice) og MDMA er det ulike vektgrenser. Det er ikke mulig å skille disse to stofftypene uten analyse, og vi ser ofte at formentlig stofftype ikke stemmer med analyseresultater. Det synes derfor uhensiktsmessig med ulike mengdegrenser for de to stofftypene.

For legemidler (opioider og benzodiazepiner) er mengdegrensen satt til 5 rusdoser. En rusdose er en viss mengde virkestoff og varierer fra stoff til stoff. Flere tabletter finnes i ulike styrker, og styrkegraden på tablettene avgjør hvor mange tabletter som utgjør en rusdose. Som eksempel kan nevnes virkestoffet oxycodon der en rusdose er 30 mg. Legemiddelet Oxycontin, som inneholder oxycodon, finnes i tabletter med konsentrasjoner fra 5 mg/tablett til 80 mg/tablett. 5 rusdoser utgjør da 30 tabletter á 5 mg, men kun 2 tabletter á 80 mg. Det er derfor vesentlig å ta hensyn til styrken på tablettene.

Det er en del forfalskede tabletter som ikke kan fanges opp uten analyse. Det er særlig bekymring knyttet til tabletter med utseende og merking som oxycodon som i flere tilfeller har inneholdt særlig potente nitazener, stoffer som har forårsaket flere overdosedødsfall de siste årene.

Konsekvenser av at det ikke opprettes straffesaker og manglende registrering i reaksjonsregisteret

Forslaget fra departementet legger opp til at det som et utgangspunkt ikke skal opprettes en straffesak når det skal gis forenklet forelegg – dette fordi man tenker at ordningen skal forbeholdes tilfeller "…der lovbruddet enkelt kan konstateres, altså der det ikke er noe å diskutere" se pkt. 3.1.

Kripos forstår at formålet med å tilby forenklede forelegg er å bidra til å effektivisere politiets saksgang. Som et utgangspunkt skal det derfor ikke opprettes straffesak og de forenklede forleggene vil ikke bli avgjort av en påtalejurist.

En slik effektivisering kan ha positiv effekt ved at kapasitet i frigis til andre gjøremål. Polititjenestepersoner slipper å opprette en sak og påtalejurister slipper å bruke tid på å vurdere og avgjøre sakene. En slik saksbehandling bryter derimot med ordinær saksbehandling, herunder hvordan man normalt sikrer bevis for straffbare handlinger. Kripos er også usikker på hvor mye kapasitet som faktisk vil frigis ved en slik endring, idet det ikke er tvil om at politiet i dag jobber mindre med brukersaker enn tidligere.

Manglende opprettelse av straffesaker kan også bidra til at etterfølgende kontroll med politiets arbeid vanskeliggjøres. Politiets arbeid med narkotikaforhold – og særlig med disse såkalte "mindre mengder sakene" - er under stadig debatt, til forskjell fra trafikk og varespørsmål. Det at det opprettes straffesaker bidrar til notoritet om politiets arbeid. Arbeidet kan også bedre ettergås av andre ved innsyn i straffesaksdokumentene. Til forskjell inneholder forenklede forelegg kun stikkordsmessige opplysninger inntatt i selve forelegget.

Det at det unntaksvis skal opprettes straffesak kan også medføre spørsmål rundt bevissikringen. I høringsuttalelsen pkt. 3.3. fremgår det at polititjenestepersoner i ettertid i visse tilfeller må kunne foreta enkle notater som senere overføres i en egenrapport, eller sikre bevis på en annen måte. Etter Kripos' oppfatning vil en slik praksis sannsynligvis lede til at det i slike tilfeller ikke vil bli opprettet en straffesak med den konsekvens at det straffbare forholdet ikke blir sanksjonert. Dersom straffesak faktisk opprettes vil det kunne stilles spørsmål ved kvaliteten av disse rapporten, all den tid disse er opprettet i ettertid. Konsekvensene vil i så tilfelle kunne være flere henleggelser eller frikjennelser på grunn av dårlig bevissikring og manglende notoritet.

Manglende straffesaker kan også bidra til å svekke en prosess rundt de vandels- og skikkethetsvurderinger som skal foretas. Opplysninger fra skattemyndighetene kan etter Kripos' oppfatning gi noe informasjon, men ikke merinformasjon om omstendighetene rundt de faktiske forhold. Dagens situasjon, med innsyn i straffesaksdokumenter, gir mer informasjon om det faktiske forhold. Dette kan også være opplysninger i den som skal vurderes sin interesse.

Politiattest - innhold og omfang

Kripos bemerker at barneomsorgsattest[3], politiattester etter helse- og omsorgstjenesteloven § 5-4 og også en del andre ordinære politiattester heller ikke i dag viser de påtaleunnlatelser for overtredelse av narkotikaovertredelser (legemiddelloven § 24) som lovforslaget nå ønsker å unnta fra vandelskontroll.

Forholdene vil imidlertid være synlig på uttømmende politiattester jf. politiregisterloven § 41 nr. 1, og på ordinær politiattest dersom det er nevnt at reaksjonen skal anmerkes jf. politiregisterloven § 40.

Politimessig formål og unge lovovertredere

Politiregisterloven § 2 nr. 12 definerer vandelskontroll som «*bruk av opplysninger for å vurdere om en fysisk eller juridisk person er egnet til en bestemt stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon*».

Politiet kan utlevere opplysninger som ikke fremkommer på politiattest dersom det på basis av registreringer i reaksjonsregisteret eller i straffesaken er grunn til å tro at en person har et rusmiddelproblem og den utstedte politiattesten ikke vil gi et fullstendig grunnlag for vurdering hos arbeidsgiver, jf. for eksempel politiregisterloven §§ 27 første og annet ledd, 30 og 31.

Under punkt 5.2 i høringsnotatet heter det at «*reaksjoner for overtredelse av legemiddelloven § 31, jf. § 24 fremdeles bør telle med i vurderingen av om personen har begått gjentatt kriminalitet, selv om opplysningene sperres*." Departementet anmoder særlig om synspunkter om dette punktet. Departementet peker her også på regelen i politiregisterforskriften § 30-3 som gjelder ungdommen under 18 år, og vilkårene for utstedelse av uttømmende politiattest og vandelsvurdering av disse.

Utgangspunktet for sperring av opplysninger fremkommer av politiregisterloven § 2 nr. 10, jf. politiregisterforskriften kap. 15, se spesielt § 15-4. Opplysninger som skal sperres etter politiregisterforskriften § 30-3 femte ledd eller § 44-12 «*kan bare brukes til politimessige formål, jf. § 15-4 første ledd nr. 2*.» jf. politiregisterforskriften § 14-11 annet ledd. Etter Kripos' vurdering kan opplysningene dermed ikke "telles med" på den måten departementet foreslår etter § 30-3, eller forlenge fristen etter

---

[3] Jf. politiregisterforskriften § 39 første ledd som avgrenser reaksjonene som fremgår av politiattesten til å vise om personen er "*siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for*" de nærmere bestemte straffebud.

politiregisterforskriften § 44-12 annet ledd. Politiregisterloven § 36 angir kun tre former for vandelskontroll*; politiattest*, *vandelsvurdering* og *straffeattest*. Opplysningene kan etter vår vurdering ikke brukes til «annen vandelskontroll».

Opplysningene kan altså kun benyttes til politimessige formål. Vurdering av skikkethet/ egnethet fremstår i denne sammenheng ikke som et «politimessige formål». Etter vår vurdering åpner ikke loven per i dag for bruk av disse opplysningene på den måte departementet foreslår.

Kripos vil her gjenta det vi har bemerket i tidlige høringer[4], nemlig at regelverket om hvilke forhold som skal anmerkes på politiattest og hvor lenge disse skal fremgå av attesten, fremstår som vanskelig tilgjengelig og utfordrende å håndheve, spesielt gjelder dette unge lovbrytere. Lovteknisk stiller politiregisterreguleringen høye krav til differensiering av opplysninger, som igjen forutsetter en rekke henvisninger og som oppstiller flere forskjellige typer kategorier av unntak, spesielt for unge. Samlet sett gjør dette reglene vanskelig tilgjengelige, både for den (unge) reglene rammer, saksbehandler i politiet og andre rettsanvendere. Dette er uheldig.

Kripos anbefaler at det nå foretas en mer helhetlig revisjon også av vandelsreguleringsreguleringen, i forbindelse med den bebudede revisjon av politiregisterlov og forskrift.

Vandelskontroll og samfunnssikkerhet

I pkt. 4.2.2, siste avsnitt på s. 19, under departementets gjennomgang av politiregisterlovens regler om vandelskontroll, uttaler departementet at (…)"*Begjæring om utstedelse av politiattest må fremsettes av den personen attesten gjelder, jf. politiregisterloven § 44. (…)".* Dette gjelder ikke helt ubetinget, se politiregisterloven § 45, andre ledd, hvor det fremgår at også andre offentlige myndigheter kan kreve vandelsvurdering direkte uten at den vandelsvurderingen gjelder har samtykket, for eksempel luftfartstilsynet[5] og domstolsadministrasjonen[6].

Manglende registrering av straffbar bruk av narkotika vil ellers, etter forslaget, bidra til at politiet i stor grad vil mister oversikten over personers gjentatt rusbruk over tid (edruelighet), for eksempel i forbindelse med politiets forvaltningsoppgaver hvor slik bruk og befatning vil være relevant. Vegtrafikkloven § 34, yrkestransportloven § 37 jf. § 37 c og våpenloven § 10 er eksempler på forvaltningsvedtak som fattes av politiet, blant annet basert på opplysninger om en persons edruelighet. Det er viktig å være klar over at en nedtoning av reaksjoner mot denne mildere type straffbare forhold som forslaget innebærer, over tid vil få betydning for troverdigheten til politiets reaksjonsregister når det gjelder vurdering av edruelighet som nevnt. Videre vil dette ha betydning for stillinger som krever fremleggelse av politiattest og vandelsvurderinger, knyttet til for eksempel pliktmessig avhold for helsepersonell, tjenestegjørende på luftfartøy og embets- og tjenestemenn med politimyndighet, samt akkreditering jf. politiregisterforskriften § 38-5 og sikkerhetsklareringer jf. sikkerhetsloven kap. 8.

Når det gjelder mindre narkotikaovertredelser vil spørsmålet ikke først og fremst være hvorvidt en person har vist vilje og evne til å begå lovbrudd, men oftere hvorvidt en person som kan ha et rusproblem fremstår som egnet til å arbeide med særlig sårbare grupper, herunder ha ansvar for andre menneskers helse og/eller sikkerhet, eller inneha en stilling hvor han eller hun vil ha enkel tilgang til medikamenter eller andre rusmidler.

---

[4] Høring om forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom, 13. oktober 2022.

[5] Jf. luftfartsloven § 5-3

[6] Ved godkjenning av lekdommere, jf. domstolsloven § 72a jf. politiregisterloven § 45

Viktigheten av edruelighet i enkelte typer stillinger illustreres av at man har en rekke bestemmelser om pliktmessig avhold, som nevnt i eksemplene over.

Inntak av narkotika vil kunne virke sløvende, oppkvikkende eller desorienterende, og vil i de fleste tilfeller ha konsekvenser for den rusedes vurderings- og reaksjonsevner. Det er et faktum at de personer som oftest påtreffes med narkotika, og dermed har mange registreringer om narkotikabruk i politiets registre, kan lide av en avhengighet til narkotika som kan påvirke arbeidet. Politiattestene er et viktig verktøy for å unngå at rusmiddelavhengige blir tilsatt i stillinger hvor manglende edruelighet kan ha innvirkning på oppgaveutførelsen. Politiet kan utlevere opplysninger som ikke fremkommer på politiattest dersom det på basis av registreringer i reaksjonsregisteret eller i straffesaken er grunn til å tro at en person har et rusmiddelproblem og den utstedte politiattesten ikke vil gi et fullstendig grunnlag for vurdering hos arbeidsgiver, jf. for eksempel politiregisterloven §§ 27 første og annet ledd, 30 og 31.

Kripos er ikke her overbevist av argumentene i drøftelsen under pkt. 4.3.2 hvor det pekes på at arbeidsrettslige regler om pliktmessig avhold og kontroll av ansatte og yrkesutøvere, samt helsepersonells varslingsplikt i tilfeller hvor en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, anses som tilstrekkelige. Under siste avsnitt på s. 25 skriver departementet at klareringsmyndighetene i forbindelse med sikkerhetsklareringer, og i mangel av opplysninger fra politiets reaksjonsregister, vil kunne innhente opplysninger fra Skatteetatens Innkrevingsmyndighet, som registrerer alle forenklede forelegg. Departementet viser her til at andre instanser kan ha behov for slike opplysninger, og at det da kan gis opplysninger fra innkrevingsmyndigheten om forenklede forelegg hjemlet etter særlov. Etter Kripos' vurdering er det åpenbart at andre instanser vil ha et slikt behov. Kripos vil imidlertid bemerke at registreringen hos innkrevingsmyndighetene gir svært begrenset informasjon. Hovedsakelig opplyses det kun at det er et betalt forenklet forelegg for en nærmere bestemt overtredelse. En slik opplysning gir svært lite etterprøvbar dokumentasjon om de faktiske forhold eller andre opplysninger om overtredelsen. Slike, mer utfyllende opplysninger, kunne vært relevante for sikkerhetsklarering eller tilsvarende vurderinger.

Kripos mener også at adgangen til å innhente disse opplysningene via innkrevingssakene kan være problematisk i forhold til vedtagelsesspørsmålet. De som vedtar forenklede forelegg gjør dette ofte ut fra en forutsetning om at saken da er avgjort og at de er ferdige med saken. At forenklede forelegg ikke registreres i reaksjonsregisteret er godt kjent og formentlig for mange en viktig del av begrunnelsen for å vedta et forenklet forelegg. Når noen så i ettertid opplever at dette likevel brukes mot dem i andre og senere reaksjoner, vil de kunne kreve opphevelse basert på bristende forutsetninger for vedtagelsen. Etter hvert vil dette bli kjent og da vil formentlig vedtagelsesviljen reduseres.

Samlet sett mener Kripos at samfunnssikkerhetsmessige hensyn tilsier at det bør gjøres endringer i politiregisterlovgivningen, slik at forenklede forelegg gitt i medhold av den nye hjemmelen i legemiddelloven blir registrert hos politiet på en måte som kan ivareta disse hensynene.

Forøvrig støtter Kripos at ordningen med forenklede forelegg ilagt etter vegtrafikkloven, vareførselsloven og småbåtloven opprettholdes på samme måte som i dag, slik departementet foreslår i høringsnotatet.

Reaksjoner basert på geografi og tilfeldigheter?

Forskriften gir polititjenestepersonen et stort rom for skjønn, blant annet må tjenestepersonen vurdere om påtruffet person er rusavhengig - noe som skal lede til en påtaleunnlatelse uten bot - eller om vedkommende er "rekreasjonsbruker" som det skal reageres med et forenklet forelegg overfor. Er personen under 18 år skal tjenestepersonen skrive en anmeldelse som skal lede til en betinget påtaleunnlatelse.

Forenklet forelegg anses som den mildeste formen for straff. Påtaleunnlatelse er ikke straff, men en strafferettslig reaksjon som har negative konsekvenser langt frem i tid all den tid den registreres. Når mindreårige skal gis betinget påtaleunnlatelse, innebærer forslaget i realiteten at mindreårige får en mer merkbar strafferettslig reaksjon enn voksne uten et rusproblem. Det fremstår uklart for Kripos om dette er en ønsket konsekvens. Erfaringsmessig kan mindreårige bli tatt flere ganger med mindre brukerdoser og /eller med mindre mengder narkotika uten å ha en rusavhengighet.

Ut i fra et rettsikkerhetsmessighetsperspektiv bør det narkotiske stoffet identifiseres og veies på stedet. Tjenestepersonen skal i tillegg vurdere om "siktede har et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk." Slike komplekse og hurtige vurderinger på gata / i tjenestebilen kan utfordre rettssikkerheten til den enkelte. Selv om departementet legger opp til at de aktuelle polititjenestepersonene på sikt skal gjennomføre en grundig opplæring, er ikke Kripos overbevist om at dette vil løse den underliggende utfordringen.

Etter Kripos' syn legger den foreslåtte ordningen samlet sett til en viss grad til rette for ulik og vilkårlig praksis. Det er nærliggende å tro at det vil kunne utvikle seg geografiske forskjeller mht hvor synlige de ulike miljøene er og hvor åpenlys bruken er. Videre er det grunn til å tro at rene tilfeldigheter vil være bestemmende for hvem som blir straffet og hvem som ikke får en reaksjon, spesielt for personen under 18 år. Samlet sett mener Kripos at dette kan ha betydning for politiets anseelse og til en viss grad legitimitet i enkelte ungdomsmiljøer.

Når det gjelder påtaleunnlatelser mener Kripos at det bør vurderes å endre politiregisterforskriften § 44-12 slik at påtaleunnlatelser fremover vil sperres på samme tid som bøter, jf. § 44-12 nr. 1, dvs. etter 15 år. Opplysninger om påtaleunnlatelser sperres i dag først etter 20 år, jf. § 44-12 nr. 2. Da påtaleunnlatelser anses som en mildere reaksjonsform enn bøter kan det også vurderes en egen hjemmel for sperring av påtaleunnlatelser, etter samme lest som saker som overføres til konfliktråd, jf. politiregisterforskriftens § 30-1.

Nasjonal beslagsstatistikk, rutiner for oppbevaring og destruksjon

I dag sendes all beslaglagt narkotika, legemidler og dopingmidler til Kripos for registrering og oppbevaring i henhold til fastsatte rutiner og deretter destruksjon. Kripos har med dette full oversikt over nasjonale beslagstall. Kripos ivaretar i dag ansvaret med utarbeidelse av nasjonale beslagsstatistikker. Justis- og beredskapsdepartementet har i tildelingsbrevet for 2026 bedt om slike rapporter tertialvis. Kripos ivaretar også det nasjonale ansvaret for rapportering av beslagsdata til United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) og European Union Drugs Agency (EUDA). For fortsatt å kunne ivareta behovet for nasjonale statistikker, er det avgjørende at beslag som gjøres i saker med forenklede forelegg også for framtiden inngår i disse. Det må derfor avklares hvordan disse sakene skal registreres, for at de fortsatt skal inngå i nasjonal beslagsstatistikk. Det må avklares om beslagene fortsatt skal sendes til Kripos for oppbevaring og destruksjon. Om dette skal skje lokalt, må det utarbeides nasjonale rutiner.

Norge er pålagt årlig rapportering til International Narcotics Control Board (INCB) av regnskap over narkotikabeslag fra virksomheten, i denne sammenhengen et felles regnskap for etaten. Siden alle beslag hittil er sendt inn til Kripos, har Kripos utarbeidet dette regnskapet ut fra hva som er mottatt og destruert på Kripos. Hvis det nå skal være lokal destruksjon av beslag i saker med forenklede forelegg, vil det være behov for at distriktene også fører regnskaper og sender inn data til Kripos.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget dreier seg om å innføre forenklede forelegg på et nytt saksområde hvor vurderingskriteriene vil være av en helt annen art enn der ordningen praktiseres i dag. Dette forutsetter en antagelig ganske oppfattende opplæring av de polititjenestepersoner som skal tildeles slik myndighet. Antallet tjenestepersoner som skal gis slik myndighet er antagelig svært høyt i det de aller fleste polititjenestepersoner som er i operativ tjeneste vil komme i situasjoner hvor det avdekkes bruk av narkotika. Hvis det da beror på tilfeldigheter om det aktuelle personell har slik myndighet vil det kunne oppstå en uønsket rettsulikhet idet noen vil få forenklet forelegg, mens andre som for tilsvarende forhold møter annet personell enten vil få en strengere reaksjon i form av anmeldelse og ordinært forelegg eller ikke få noen reaksjon.

Vi antar derfor at nær alt politioperativt personell må få opplæring og at antallet personell dette gjelder, og omfanget av opplæringen, gjør at de økonomiske konsekvenser blir betydelige.

Noen merknader til selve forskriftsforslaget

Til § 1 om hvilke narkotikaovertredelser som kan avgjøres ved forenklet forelegg.
Når det gjelder vurderingen av mengdeberegninger deler Kripos departementets syn knyttet til vurdering av mengdegrenser, punkt 3.4. Kripos støtter alternativet med de laveste mengdegrensene, alternativ 2, forutsatt at ordningen med forenklede forelegg kun retter seg mot personer uten et rusproblem.

Kripos er noe tvilende til om det er hensiktsmessig å skille mellom ulike former for narkotika som kan være vanskelig å avgjøre og som uansett kun skiller med 500.- kr i reaksjon. Et slikt skille harmoner heller ikke med at legemidler av høyst ulik karakter og farepotesiale er i en samlet post. Kanskje kunne man hatt en sats for bruk av narkotika.

For øvrig synes Kripos de foreslåtte satser er for lave sammenlignet med bøtenivå i andre type saker.

Til § 2 om fellesbot
Kripos kan vanskelig se at en maksimal grense på 5000.- i bot er tilstrekkelig til å ha verken individual- eller allmennpreventiv effekt.

Til § 2 om inndragning
Her beskrives inndragning som en obligatorisk følge av forelegget, noe som harmonerer dårlig med at justiskomiteens flertall i Innstill. 518 L (2024- 2025) uttalte at "politiet etter en konkret vurdering bør unnlate å beslaglegge mindre mengder narkotika til egen bruk hvis lovbryteren er rusmiddelavhengig".

Til § 6 om kompetansekrav.
Forskriften sier ikke noe om hvem som har kompetanse til å utstede forenklede forelegg enn at forelegget skal utstedes av "tjenesteperson i politiet". Dette er neppe et entydig og klart definert begrep og kan bla tolkes som å innbefatte personell uten full politimyndighet. Den vedtatt nye legemiddelloven § 31a femte ledd fastsetter at; "Polititjenesteperson som ellers ikke har foreleggsmyndighet, kan gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg." Vi vet ikke om "tjenesteperson i politiet" og

"polititjenesteperson" er fullt ut sammenfallende begrep, men det vil være en fordel å gjenbruke lovens begrepsbruk. Viktigere er det at loven synes å forutsette at den enkelte tjenesteperson skal tildeles slik myndighet. Vi antar da at en slik tildeling må gis av noen som dertil bemyndiges og at det bør stilles krav til opplæring. Dette bør da reguleres i forskriften.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Kurt Arne Sandvik
seniorrådgiver

Kopi:

Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet	Postboks 2101 Vik	0125	OSLO